

Asia: VN/27479/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yleisradioverosta annetun lain 2 §:n, arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 22 a §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

A. YLEISTÄ

Parlamentaarinen Yle-työryhmä linjasi mietinnössään 12.9.2024, että

1) valtioneuvosto tarkastaisi yleisradioveron perusteita siten, että veron tuotto ja Yleisradio Oy:n määräraha vastaisivat tulevina vuosina nykyistä paremmin toisiaan. Yleisradioveron kevennyksen tarkastelun lähtökohtana tulisi olla, että veronkevennys kohdistetaan pieni- ja keskituloisiin.

2) Arvonlisäveron osalta parlamentaarisen työryhmän mietinnössä esitetään, että Yleisradio Oy:n määrärahastaan maksama arvonlisävero siirrettäisiin nykyisestä 10 prosentin verokannasta 14 prosentin verokantaan 1.1.2026 alkaen.

Yleisradion käsityksen mukaan näistä kysymyksistä tehtiin tällä tavoin lopulliset poliittiset päätökset. Ylellä ei ole näistä päätöksistä lausuttavaa.

Yleisradio on käynnistänyt Ylen rahoituksen muutoksia määrittävän Yle-indeksin jäädyttämisen ja Ylen rahoituksen ALV-kannan muutoksen aiheuttaman rahoituksen vähentymisen vaatiman suunnittelun laajojen kustannussäästöjen toteuttamiseksi. Kustannussäästömahdollisuuksien tunnistamiseksi yhtiön kaikkien kuluerien välttämättömyys arvioidaan huolellisesti. Kustannussäästösuunnitelmat esitetään Yleisradion hallitukselle lokakuun 2024 lopussa. Tällä hetkellä Ylen johdolla ei ole käytettävissä kustannussäästösuunnitelmia eikä vaikutusarvioita, joista Yle voisi kertoa ministeriölle.

B. ALV-KANNAN VAIKUTUS YLEN SAAMAAN NETTORAHOITUKSEEN

HE-luonnoksen vaikutusarviossa ei kuvata selkeällä tavalla ALV-kannan korotuksen vaikutusta Yleisradion saaman rahoituksen vähenemiseen. Vaikutusarvion tämä osuus alkaa luonnoksessa "Arvonlisäveron korotus vuonna 2026 heikentäisi Yleisradio Oy:n rahoitustilannetta verrattuna siihen, ettei korotusta tehtäisi." Yle ehdottaa että vaikutusarviota täydennetään seuraavilla tiedoilla:

Yleisradio Oy:n arvonlisäverolaskenta poikkeaa tavallisten yritysten arvonlisäverolaskennasta, jossa arvonlisävero lisätään nettomyyntihintaan. Yleisradio Oy:n tilitettävän arvonlisäveron määrä lasketaan bruttomäärärahasta, jolloin arvonlisäveroprosentin muuttuessa nettomääräraha muuttuu. Yleisradio Oy maksaa nykyään saamastaan bruttomäärärahasta arvonlisäveroa 10 %. Arvonlisäverokannan nosto 14 %:een vähentäisi Yleisradio Oy:n tuottoja 19 miljoonalla eurolla. Vuonna 2024 Yleisradion bruttomääräraha on ollut 593,7 miljoonaa euroa ja tuloslaskelmaan tuotoksi kirjattu nettomääräraha 539,7 miljoonaa euroa. Vuosina 2025-2027 määrärahaan ei tehdä indeksikorotuksia, joten vuonna 2026 bruttomääräraha tulee olemaan myös 593,7 miljoonaa euroa. Arvonlisäveron ollessa 14 %, tuloslaskelmaan tuotoksi kirjattava nettomääräraha on tuolloin 520,7 miljoonaa euroa. Eli tuotot laskevat 19 miljoonaa euroa. Tätä tuottojen laskua ei voi kompensoida muuten kuin kulusäästöillä.

C. YLE-VERON MAKSAJIEN MÄÄRÄ

HE-luonnoksen jaksossa "4.2.2 Vaikutukset kotitalouksille" todetaan "... Yleisradioveroa maksavien lukumäärä alenisi ehdotuksen johdosta noin 90 000 henkilöllä. ...". Yle katsoo, että Yle-veroa koskeissa tulevilla päätöksissä on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että Yle-veron maksajajoukko pysyy edelleen mahdollisimman laajana. Yle ehdottaa, että esimerkiksi HE-jaksoon "4.1 Keskeiset ehdotukset, Yleisradiovero" lisättäisiin Yle-veron taustasta seuraavaa: "Yleisradion vuoden 2013 rahoitusratkaisussa pidettiin tärkeänä, että Ylen rahoitus kerätään laajalta joukolta veronmaksajia, kun lähtökohtana on, että Ylen palvelut ovat tasapuolisesti kaikkien saatavilla. Nyt ehdotettava Yle-veron veronkevennys vähentää jonkin verran Yle-veroa maksavien lukumäärää. Tämä ei kuitenkaan merkitse muutosta Yle-veron taustalla olevaan laajan maksajajoukon periaatteeseen."

D. EMFA MAINITTAVAKSI SÄÄDÖSPOHJASSA

Yle ehdottaa, että hallituksen esitykseen lisätään säädöspohjan kattavaksi kuvaamiseksi maininnat eurooppalaisen medianvapaussäädöksen EMFAn niistä artikloista, jotka Suomen valtion on otettava huomioon määritellessään Yleisradion rahoitusta ja rahoitukseen kohdistuvaa arvonlisäveroa. Näitä artikloja ovat

a) 5 artiklan 3.kohta, joka kuuluu:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisen palvelun medioiden rahoitusmenettelyt perustuvat avoimiin ja puolueettomiin kriteereihin, jotka vahvistetaan etukäteen. Kyseisillä rahoitusmenettelyillä on taattava, että julkisen palvelun medioilla on riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat taloudelliset resurssit, jotta ne voivat täyttää julkisen palvelun tehtävänsä sekä kehittyä tässä tehtävässään. Kyseisten taloudellisten resurssien on turvattava julkisen palvelun medioiden toimituksellinen riippumattomuus."

b) 21 artikla "Mediapalvelujen tarjoajiin vaikuttavat kansalliset toimenpiteet", joka kuuluu:

“Jäsenvaltioiden lainsäädännöllisten, sääntely- tai hallinnollisten toimenpiteiden, jotka ovat omiaan vaikuttamaan sisämarkkinoilla toimivien mediapalvelujen tarjoajien moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen, on oltava asianmukaisesti perusteltuja ja oikeasuhteisia. Tällaisten toimenpiteiden on oltava perusteltuja, avoimia, puolueettomia ja syrjimättömiä.”

Vaikka EMFAn soveltamisvelvollisuus alkaa vasta elokuussa 2025, niin lausuntopyyntöä kohteena olevien lakimuutosten voimassaolo osuu aikaan, jolloin Suomen valtio on velvollinen noudattamaan mainittuja EMFAn määräyksiä.

Holopainen Janne
Yleisradio Oy